UNIVERZITET U SARAJEV - FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS (I ciklus studija)

Odsjek	Komparativna književnost i informacijske nauke				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Teorija kulture i umjetnosti 1				
Šifra/kod	FIL KOI 132	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	J/9 D/5
				NPP 2025/2026.	
Ciklus studija	I.	Semestar	I.	Ak. godina	2026/2027. 2027/2028.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/srpski/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Edin Pobrić			
	Kontakt podaci	Kabinet:55 E-mail:edin,pobri@gmail.com Telefon:	Termin konsultacija	Uto: 09-12; čet: 10-12	
Saradnik	Ime i prezime	Matija Bošnjak			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja J/2; D/2	seminar J/2 ; D/1	vježbe J/2; D/2		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet Teorija kulture i umjetnosti 1 omogućava studentima da se upoznaju sa suvremenim kulturnim teorijama, naukama o komunikaciji, te njihovim tipovima, lingvističkim teorijama, strukturalnom lingvistikom, teorijom informacija i njenim terminima, kibernetikom, (post)strukturalizmom i semiotikom, tipovima znakova, profesijom kritičara i interpretatora, medijima masovne komunikacije i savremenim teorijama. U okviru predavanja posebna pažnja bit će posvećena teorijskim aspektima različitih disciplina koje se proučavaju u okviru ovog predmeta.Predavanja i vježbe se izvode usmeno, pomoću multimedijalnih sredstava (odlomci iz pjesama ili prozni teorijski tekstovi koji obrađuju pojedina djela, web stranice na Internetu, Power point prezentacije, filmovi itd.), s tim da se na vježbama obrađuju i kraći i duži odlomci iz djela po programu. U toku svakog semestra student je obavezan da pročita ona djela koja su se u izvodima ili cjelovito obrađivala na predavanjima i vježbama, kao i osnovnu kritičku literaturu o njima koja je navedena u ovom programu.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet ima za cilj da uvede studente u probleme sistemske refleksije o fenomenu umjetničkog, postavi problem srodstva, sličnosti i razlika među različitim sferama umjetničke djelatnosti, odnosno da teorijski osvijetli odnose među umjetnostima. Veoma važan cilj ovog kolegija da problem umjetnosti i estetskog inkorporira u kontekst pojma kulture i savremenog promišljanja njenih sastavnica i pretpostavki.				

	Pratit će se kanonska vrsta umjetnosti, ali će se insistirati na njenoj otvorenosti s obzirom na tehnološke inovacije, na integrativne i interelacijske kulturne procese.
SDG (cilj održivog razvoja)	Kvalitetno obrazovanje i inkluzija
Ishodi učenja	**Znanje:** Da studenti znaju, razumiju ili budu u mogućnosti primijeniti teorijske okvire unutar svojih tekstova koje budu pisali u toku studija ili nakon njega. **Vještine:** Prepoznavanje a potom i kritičko promišljanje različitih fenomena kulture u suodnosu nauke, filozofije i umjetnosti. razumijevanje i korištenje temeljnih teorijskih pojmova. Sposobnost vrednovanja i kritičkog razumijevanja umjetničkog djela. Svijet o relacijskim, intermedijalnim i kulturnim pretpostavkama umjetničkog djela. **Kompetencije:** Samostalno prepoznavanje uloge umjetnosti i kulture u savremenom društvu. Da njihova znanja budu prepoznata u širem naučnom i kulturološkom krugu i time bude omogućena njihova veća mobilnost. Koristeći se znanjem u oblasti teorije umjetnosti i kulture, i vještinama stečenim tokom nastave iz ovog kolegija, moći osmisliti, argumentovano prezentirati i realizirati kompleksni sadržaj iz ovih oblasti.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Kultura, umjetnost i komunikacija. Opšta određenja umjetnosti. Umjetnost i nauka.
2.	Fenomeni kulture. Civilizacija.
3.	Forma i sadržaj. Struktura umjetničkog djela.
4.	Mimezis. Fikcija i pojavni svijet – fenomen istine
5.	Ontologija umjetnosti
6.	Mogući svjetovi i umjetnost
7.	Društveni kontekst i umjetnost
8.	Polusemestralni ispit
9.	Teorija informacija i umjetnost
10.	Pristupi umjetničkom djelu: estetika i nauke o umjetnosti. Dekonstrukcija estetike –

	savremene teorije umjetnosti.
11.	Teorija umjetnosti između reda i nereda – od apolonskog do dionizijskog. Broj i muzika. Arhitektura i sklad. Ljudsko tijelo i simetrija.
12.	Grčko pozorište – etika mjere. Odnos grčke i rimske kulture.
13.	Teorija proporcije i simetrije: od antike i srednjeg vijeka do renesanse i manirizma.
14.	Sveta umjetnost.
15.	Diskurs, kontekst i tekst.
16.	Sistematizacija i priprema za ispit
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje i vježbe.
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Prisustvo i aktivnost u nastavi		10
2.	Polusemestralni pismeni rad		25
3.	Seminarski rad		15
4.	Završni pismeni rad		25
5.	Završni usmeni rad		25
	Ukupno: _____bodova		100%

Napomena: Preduslov za izlazak na usmeni dio ispita i minimalnu ocjenu šest (55-64) (E) su položeni pismeni dijelovi ispita.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova. **Napomena:** Usmeni dio ispita imaju pravo polagati studenti koji su položili pismeni dio ispita. Ocjena se izvodi zbrajanjem svih bodova osvojenih tokom semestra. Svaki element ima propisani minimum bodova koji moraju biti osvojeni kako bi se ti bodovi uzeli u obzir.
Literatura	**Obavezna:** • Kulenović, Tvrtko: *Rezime; autorefleksija umjetnost i komunikacija prozne magi-je*. Sarajevo: Međunarodni centar za mir, 1995. • Grejam, Gordon: *Filozofija umetnosti.* Beograd: Clio, 2000. • Borjev, Jurij: *Estetika.* Sarajevo: Bosanska riječ, 2009. • Niče, Fridrih: *Rođenje tragedije.* Beograd: Dereta, 2001. • Eko, Umberto: *Istorija lepote.* Beograd: Plato, 2009.. • Foht, Ivan: *Istina i biće umjetnosti.* Sarajevo: Svjetlost, 1959. • Niče, Fridrih: *Rođenje tragedije.* Beograd: Dereta, 2001. **Dopunska:** • Pobrić, Edin: *Roman i manirizmi modern: znak i znanje.* Sarajevo: Samouprava, 2018. • *Estetička teorija danas: ideje Adornove estetičke teorije:* (zbornik); izbor Abdulah Šarčević. Sarajevo: „Veselin Masleša“, 1990. • Foht, Ivan: *Uvod u estetiku*. Sarajevo: Svjetlost, 1984. • Miljić, Branislava (ur.): *Odnosi među umetnostima.* Beograd, 1978. • Kulenović, *Umetnost i komunikacija*. Sarajevo: “Veselin Masleša”, 1983. • Giro, Pjer: *Semiologija.* Beograd: Prosveta, 1983. • Fischer-Lichte, E.: *Estetika performativne umjetnosti.* Sarajevo: Šahnipašić, 2009. • *Plastični znak;* Zbornik tekstova iz teorije vizuelnih umjetnosti. Rijeka: Izdavački centar, 1981. • Ranković, Milan: *Komparativna estetika*. Beograd: Umetnička akademija, 1973. • Ingarden, Roman: *Ontologija umjetnosti.* Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada, 1991. • Saussure, Ferdinad de: *Opšta lingvistika*. Beograd: Nolit, 1977. • Pobrić, Edin: *Univerzum simpatije.* Sarajevo: Connectum, 2010. • Barthes, Roland: *Carstvo znakova*, Zagreb: August Cesarec, 1989. • Benvenist, Emil: *Problemi opšte lingvistike.* Beograd: Nolit, 1975. • Calvino, Italo: *Američka predavanja*. Novi Sad: Bratstvo i Jedinstvo, 1989. • Čolović, Ivan: *Divlja književnost*. Beograd: Nolit, 1984. • Jakobson, Roman: *Lingvistika i poetika*. Beograd: Nolit, 1966. • Jauss, Hans Robert: *Estetika recepcije*: Beograd: Nolit, 1978. • McLuhan, Marshall: *Poznavanje opštila–čovjekovih produžetaka*. Beograd: Prosveta, 1972. • Morin, Edgar: *Duh vremena*. Beograd: Nolit, 1976. • Morris, Charles W.: *Osnove teorije o znacima*. Beograd: BIGZ, 1975. Mukaržovski, Jan: *Struktura, funkcija, znak, vrednost*. Beograd: Nolit, 1987.

	Dodatna • Auerbach, Erich: *Mimesis: prikazivanje stvarnosti u zapadnoj književnosti.* Beograd, 1968. • Bahtin, Mihail: Problemi poetike Dostojevskog. Beograd: Nolit, 1967. • Barthes, R.: *Uvod u strukturalnu analizu pripovjednih tekstova*. U: V. Biti (ur.): *Suvremena teorija pripovijedanja*, 47-78. • Bergson, Henri: *Ogled o neposrednim činjenicama svesti.* Beograd: NIP "Mladost", 1978. • Biti, Vladimir: *Suvremena teorija pripovijedanja*, Zagreb, 1992. • Eco, Umberto: *Otvoreno djelo.* Sarajevo: Veselin Masleša, 1965. • Kundera, Milan. *Umjetnost romana*. Zagreb: Meandar, 2002. • Lachmann, Renate: *Phantasia/Memoria/Rhetorica*. Zagreb: Matica hrvatska, 2002. • Pavlović-Samurović, LJ.: *Don Kihot*, Beograd, 1982. • Pobrić, Edin: *Univerzum simpatije.* Sarajevo: Connectum, 2010. • Popov, Jovan: *Klasicistička poetika romana*, Beograd: Zavod za udžbenike, 2001. • Riccoeur Paul: *Vrijeme i priča*. Novi Sad: IK „Zoran Stojanović", 1993. • Todorov, Tzvetan: *Dva načela pripovjednog teksta*, prev. D. Celebrini, u V. Biti (ur.): *Suvremena teorija pripovijedanja*, str. 116-128 • Šklovski, Viktor: *Uskrsnuće riječi: Razvijanje sižea. Stvarnost*: Zagreb, 1969. • Wayne C. Booth: *Retorika proze*, prev. B. Vučićević, Beograd: Nolit, 1976.
Napomene	